

Handlingsprogram till skydd mot olyckor

DEL 2 - Räddningsinsatser

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
FÖRORD	3
1 INLEDNING	4
1.1 BAKGRUND	4
1.2 OM HANDLINGSPROGRAMMET	4
1.3 KOMMENTARER TILL HANDLINGSPROGRAMMET	4
2 RISKBILD	6
3 MÅL	7
3.1 ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR SÄKERHETSARBETET	7
3.2 SÄKERHETS- OCH PRESTATIONSMÅL	7
4 RESURSER OCH ORGANISATION	12
4.1 RÄDDNINGSTJÄNSTENS NORMALA ORGANISATION	12
4.1.1 Söderköping, station 350	13
4.1.2 Östra Ryd, station 360	13
4.1.3 Bottna, station 370	14
4.2 RÄDDNINGSTJÄNSTENS ORGANISATION UNDER HÖJD BEREDSKAP	14
4.3 KOMPETENSKRAV	14
4.4 AVTAL MED ANDRA ORGANISATIONER	15
5 LARMNING AV RÄDDNINGSTJÄNSTEN	16
5.1 ÅTGÄRDER VID TELEAVBROTT	16
6 UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING	17
6.1 OLYCKSUTREDNINGAR	17
6.1.1 Omfattning	17
6.1.2 Utredningarnas slutsats	18
6.1.3 Organisation	18
6.2 UPPFÖLJNING	19
6.3 UTVÄRDERING	19
REFERENSER	21
LÄS MER	21

Förord

I lagen om skydd mot olyckor anges syftet vara att bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor. För att nå upp till detta mål har Söderköpings kommun, i detta handlingsprogram, fastställt lokala mål i tre nivåer som övergripande mål, säkerhetsmål och prestationsmål. Dessa mål är grundade på den aktuella riskbilden i kommunen, handlingsprogrammet utgör sedan Söderköpings kommuns styrdokument för hela arbetet med skydd mot olyckor under mandatperioden 2007- 2010.

Räddningstjänstens viktigaste uppgifter är att stärka den egna människans förmåga att förhindra och agera vid olyckor och om den egna förmågan att agera vid en olycka inte räcker till, ska räddningstjänsten bistå med en effektiv insats.

Håkan Hagström
Räddnings- & Säkerhetschef

1 Inledning

1.1 Bakgrund

År 2001 omkom 2 861 personer i Sverige till följd av olyckor och drygt 135 000 personer vårdades till följd av skador. De totala samhällsekonomiska kostnaderna för de olyckor som inträffade år 2001 uppskattas till 36,4 miljarder kronor [I]. Detta ansågs inte vara acceptabelt varför riksdagen 2003 stiftade lag (2003:778) om skydd mot olyckor (i den fortsatta texten kommer lagens namn att förkortas LSO följt av kapitel och paragrafhänvisning).

Söderköpings kommun har, enligt denna lag, ett ansvar för att förebygga bränder och andra olyckor inom kommunens geografiska område:

” För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön skall kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma ett skydd mot andra olyckor än bränder.”

LSO 3:1

Kommunen skall enligt lagen även upprätta ett handlingsprogram. I handlingsprogrammet skall anges vilka olycksrisker som finns i kommunen, målen för det olycksförebyggande arbetet och hur den olycksförebyggande verksamheten är organiserad:

” En kommun skall ha ett handlingsprogram för räddningstjänst. I programmet skall anges målet för kommunens verksamhet samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. I programmet skall också anges vilken förmåga kommunen har och avser att skaffa sig för att göra sådana insatser. Som en del av förmågan skall anges vilka resurser kommunen har och avser att skaffa sig. Förmågan skall redovisas såväl med avseende på förhållandena i fred som under höjd beredskap.

Handlingsprogrammet skall antas av kommunfullmäktige för varje ny mandatperiod. Innan programmet antas skall samråd ha skett med de myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse i saken. Kommunfullmäktige kan uppdra åt kommunal nämnd att under perioden anta närmare riktlinjer.”

LSO 3:8

1.2 Om handlingsprogrammet

Detta handlingsprogram utgör ett sådant handlingsprogram som kommunen enligt 3 kap. 8 § lag (2003:778) om skydd mot olyckor skall besluta om. Handlingsprogrammet omfattar mål för genomförandet av räddningsinsatser.

Handlingsprogrammet gäller fr.o.m. att det fastställts i Kommunfullmäktige till dess att ett nytt handlingsprogram beslutats.

1.3 Kommentarer till handlingsprogrammet

Utgångspunkten för handlingsprogrammet är att det skall vara skrivet på ett sådant sätt att det kan läsas och förstås av kommunmedborgarna samtidigt som det ger en tydlig styrning av kommunens arbete med att förebygga olyckor.

Handlingsprogrammets kapitel om riskbilden i kommunen har begränsats i storlek för att läsaren snabbt skall kunna få en uppfattning om riskbilden. För den intresserade läsaren finns möjligheten att gå djupare in i den riskinventering som skett genom att läsa bilaga B.

Riskinventeringen i bilaga B har medvetet kallats för riskinventering istället för riskanalys då den till stora delar bygger på statistik kompletterat med frågeställningen ”vilka risker som kan ge upphov till en olycka (som kan föranleda räddningsinsats) finns i Söderköping?”. En djupare riskanalys bedöms inte vara nödvändig då en sådan förmodligen endast skulle utmynna i redan kända risker. Dessutom skall riskinventeringen ständigt uppdateras och förbättras för att sedan ligga till grund för det fortlöpande arbetet med att reducera riskerna i kommunen.

Målen för säkerhetsarbetet är utformade dels som mätbara och dels som icke mätbara mål. Majoriteten är icke mätbara och måste därför följas upp kvalitativt. Den bakomliggande tanken med detta är att ett krav på att samtliga mål skall vara mätbara (kvantitativa) kan hämma kreativiteten inom verksamheterna utan att de för den skull medför en ökad säkerhet för kommunmedborgarna. Kommunens syn är att en kvalitativ uppföljning kan ge minst lika god erfarenhetsåterföring som en kvantitativ uppföljning och dessutom ge en tydlighet mellan målsättning, olycksförebyggande arbete och uppnådd effekt. Vidare bedöms kvalitativa mål i högre utsträckning än kvantitativa mål stimulera till ett helhetstänkande och skapa ökad medvetenhet för det förebyggande arbetet i enlighet med lagstiftarens intentioner.

I Söderköpings kommun är vidare olycksfrekvensen låg vilket gör att det inte är möjligt att få tillräckligt stort statistiskt underlag för att göra några långtgående analyser över hur kommunens olycksförebyggande arbete påverkar antalet inträffade olyckor.

Räddningstjänstens organisation har sedan tidigare präglats av korta beslutsvägar och en förmåga att ta till sig nya tankar och idéer samt anpassa sig till de behov som finns inom kommunen. Samverkan med andra räddningstjänster i länet och andra organisationer har setts som en naturlig del i räddningstjänstens verksamhet. Den organisation som föreslås i detta handlingsprogram bygger på en tanke att kommunens räddningstjänst skall kunna hantera de vanligaste förekommande olyckorna på egen hand medan större olyckor skall kunna hanteras i samverkan med andra organisationer.

2 Riskbild

Riskbilden utgör en viktig grund för målsättningen med säkerhetsarbetet inom kommunen. Genom analys av inträffade händelser (statistik) samt inventering av risker i samband med transporter, risker vid stationära anläggningar, naturrisker och övriga risker har riskbilden kartlagts. En mer utförlig redovisning av riskbilden återfinns i bilaga B.

Riskerna i Söderköpings kommun bedöms vara måttliga. Kommunen har i stort samma typ av risker som de flesta andra kommuner med bensinstationer, affärer, lager och industrier. Det som skiljer Söderköping, ur risksynpunkt, från många andra kommuner är dels den täta trähusbebyggelsen i centrum och dels att relativt stora mängder farligt gods transporteras genom tätorten på väg E22. Vidare bor en mindre andel av befolkningen i flerbostadshus och det förekommer flera stora områden med fritidshusbebyggelse.

Inga anläggningar med farlig verksamhet som omfattas av bestämmelserna i LSO 2:4 finns i kommunen. 18 anläggningar som hanterar större mängder brandfarlig vara har noterats i kommunen och dessa bedöms kunna orsaka skador på personer och/eller miljö utanför anläggningen.

Utifrån statistiken från inträffade händelser kan slutsatsen dras att de olyckor som sker i kommunen och föranleder räddningsinsats i första hand är:

1. Brand ej i byggnad,
2. brand i byggnad, samt
3. trafikolycka

Dessa olyckstyper har under perioden 1996-2006 svarat för 83 % av de olyckor som föranlett räddningsinsats. Brand ej i byggnad orsakas till stora delar (ca 25%) av eldning utomhus medan bränder i byggnader oftast orsakas av tekniska fel eller soteld.

När det gäller dödsfall och personsador inträffar dessa i första hand vid:

1. Trafikolyckor,
2. drunkning/-tillbud, samt
3. brand i byggnad

Värt att notera är att ca 60 % av dödsfallen och ca 90 % av skadorna har skett i samband med trafikolyckor och att övriga olyckor därmed endast orsakar en liten del av det totala antalet skador.

Fartygsolyckor till havs kan orsaka större oljepåslag i skärgården med mycket stora miljö- och socioekonomiska konsekvenser .

3 Mål

I lagen om skydd mot olyckor anges att syftet med lagen är att ”i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor” samt att ”Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt”. Utifrån detta nationella mål har Söderköpings kommun fastställt mål på tre olika nivåer övergripande mål, säkerhetsmål och prestationsmål.

3.1 Övergripande mål för säkerhetsarbetet

Inom Söderköpings kommun skall, till följd av bränder eller andra olyckor som föranleder räddningsinsats;

- Inga personer omkomma eller skadas allvarligt,
- inga allvarliga miljöskador uppstå,
- inga stora kulturvärden gå förlorade,
- inga stora ekonomiska värden gå förlorade, samt
- inga arbetstillfällen gå förlorade.

Detta sker i första hand genom ett olycks- och skadeförebyggande arbete. I de fall en olycka inträffar trots det olycks- och skadeförebyggande arbetet skall kommunen ha en beredskap för att genomföra räddningsinsats.

3.2 Säkerhets- och prestationsmål

Det nationella målet och kommunens övergripande mål för säkerhetsarbetet har brutits ned i sju stycken säkerhetsmål som i sin tur har ett varierande antal underordnade prestationsmål. Det första säkerhetsmålet (mål 0) är specifikt för handlingsprogrammet för räddningstjänst medan de övriga sex är samma mål som återfinns i handlingsprogrammet för förebyggande åtgärder.

I den följande texten är säkerhetsmålen inramade och prestationsmålen redovisas under resp. säkerhetsmål.

Mål 0	Skadeverkningarna av en olycka skall minimeras genom att den drabbade får snabb, effektiv och rätt hjälp.
-------	---

Kommunens räddningstjänst skall vara organiserad, utbildad och övad för att kunna hantera de olyckor som kan inträffa i kommunen. Kommunens räddningstjänst skall vara särskilt övad och ha materiel för att kunna hantera följande typer av olyckor:

Mål 0.1	▪ Brand i byggnad▪ Trafikolyckor▪ Brand ej i byggnad▪ Drunkningsolyckor▪ Naturolycka (vatten-, stormskador, översvämningar m.m.)▪ Djurräddning▪ Utsläpp av farliga ämnen (inkl. oljepåslag)

Upprätthålls
kontinuerligt

Vid större olyckor där de egna resurserna är otillräckliga skall förmåga finnas att samverka med andra organisationer för att lösa uppgiften.

Ansvarig: Kommunstyrelsen

Utförare: Räddningstjänsten

Kommunen skall ha en egen beredskap för att kunna genomföra räddningsinsatser inom den tid som anges i tabellen nedan.

Målsättning för maximal insatstid

	Tätort - 1000 invånare	Tätort - 1000 invånare	Landsbygd	Öar ut- landförbindelse	E22		
Mål 0.2	Allmänt¹					Upprätthålls kontinuerligt	
	Mindre räddningsstyrka på plats (≥ 2 man)	-	20	30	60		20
	Räddningsstyrka på plats (≥ 5 man)	10	25	45	90		20
	Speciella räddningsmoment						
	Rökdykning	10 ²	25	45	90	20	
	Livräddning via höjdfordon ≤ 7 vån	10 ²	-	-	-	-	
	Vattentransport (tankbil) > 6 m ³ vatten	10	25	45	-	20	
	Spillbrandsläckning < 300 m ²	10	25	45	-	20	
	Losstagning trafikolycka	10	25	45	-	20	
	Kemdykning (kemstyrka 1)	10	25	45	90	20	

¹ Maximal insatstid för första insats vid de olyckstyper som anges i mål 0.1.

² Skall kunna ske samtidigt

Ansvarig: Kommunstyrelsen

Utförare: Räddningstjänsten

Mål 0.3	Kommunens räddningstjänst skall vara dimensionerad för att kunna hantera en olycka vars omfattning motsvarar en lägenhetsbrand/villabrand <u>eller</u> en trafikolycka mellan två personbilar.	Upprätthålls kontinuerligt utom vid pågående insats
	Ansvarig: Kommunstyrelsen Utförare: Räddningstjänsten	

Mål 0.4	Senast 90 minuter efter att kommunens resurser för räddningstjänst har ianspråktagits för räddningsinsats skall en ny beredskap ha upprättats i kommunen. Denna s.k. anpassade beredskap skall bestå av en räddningsenhet (1 befäl + 4 brandmän) med stationering i Söderköpings tätort. Innan denna beredskap är upprättad skall avtal finnas om att grannkommunernas räddningstjänst får larmas direkt.	Upprätthålls kontinuerligt
	Ansvarig: Kommunstyrelsen Utförare: Räddningstjänsten	

Mål 0.5	Kommunen skall verka för att det, i länet, skapas en funktion som ansvarar för systemledningen (normativ och strategisk ledning) av räddningstjänsterna i länet.	2009-06-30
	Ansvarig: Kommunstyrelsen Utförare: Räddningstjänsten	

Mål 0.6	Kommunen skall ha avtal med grannkommunerna om s.k. "gränslös räddningstjänst" vilket innebär att närmaste räddningsstyrka alltid larmas oavsett kommuntillhörighet.	Upprätthålls kontinuerligt
	Ansvarig: Kommunstyrelsen Utförare: Räddningstjänsten	

Mål 0.7	Kommunen skall se över de avtal som finns beträffande samverkan mellan räddningstjänsterna i länet och vid behov omförhandla eller komplettera dessa med utgångspunkt från att skadeverkningarna för den enskilde skall minimeras.	2008-06-30
------------	--	------------

Ansvarig: Kommunstyrelsen
Utförare: Räddningstjänsten

- Mål 0.8 Kommunen skall utreda kostnaderna för att:
- Höja kraven på insatsledarnas kompetens till Räddningsledning B (jmf kapitel 4.3).
 - Förändra bemanningen i Söderköping från 1 insatsledare och 5 brandmän i beredskap till 1 insatsledare, 1 styrkeledare och 4 brandmän i beredskap (jmf kapitel 4.1.1).
- 2007-12-30

Ansvarig: Kommunstyrelsen
Utförare: Räddningstjänsten

- Mål 0.9 När allvarig fara hotar eller när händelser som riskerar att orsaka störningar i samhället inträffar skall kommuninvånarna snabbt kunna varnas och få information genom ett s.k. "viktigt meddelande till allmänheten (VMA)". I tätorter med mer än 1000 invånare skall ett varningsmeddelande kunna föregås av signal med larmaggregat.
- Upprätthålls kontinuerligt

Ansvarig: Kommunstyrelsen
Utförare: Räddningstjänsten

- Mål 0.10 Kommunen skall upprätta en plan för att genomföra räddningsinsatser och sanering i samband med större oljepåslag.
- Uppfyllt senast 2009-12-31

Ansvarig: Kommunstyrelsen
Utförare: Räddningstjänsten

- Mål 1 Antalet bränder i kommunen och skadorna till följd av bränder skall kontinuerligt minska.

Insatsplanering skall genomföras för:

- Mål 1.1
- Kommunhuset
 - Coiltech
 - HTC
 - FIX-området
 - Svensk fettåtervinning
- Uppfyllt senast 2009-07-01

Ansvarig: Kommunstyrelsen
Utförare: Räddningstjänsten i samverkan med berörda organisationer

- Mål 1.2 Kommunen skall utveckla och implementera metoder, taktik och rutiner för att släcka, begränsa eller fördröja en inomhusbrand utan att genomföra rökdykning.
- Uppfyllt senast 2009-07-01

Ansvarig: Kommunstyrelsen
Utförare: Räddningstjänsten

- Mål 2 Den enskilde kommunmedborgaren skall ha kunskap om hur bränder och andra olyckor kan förebyggas samt kunna ingripa i händelse av brand eller annan olycka.

- Mål 2.1 Erfarenheter från olyckor skall återföras till de som ansvarar för utbildning av kommunmedborgarna så att utbildningarna kan förbättras.
- Genomförs kontinuerligt

Ansvarig: Kommunstyrelsen
Utförare: Räddningstjänsten, Samhällsbyggnadskontoret

Mål 2.2 I samband med olyckor som fått ett "lyckligt" förlopp, tack vare den enskildes insats, skall kommunen genom pressmeddelanden och liknande sprida information så att allmänheten får ökad kunskap om hur man skyddar sig mot olyckor.

Ansvarig: Kommunstyrelsen
Utförare: Räddningstjänsten

Genomförs kontinuerligt

Mål 3 Ur kulturavssynpunkt värdefull bebyggelse skall skyddas mot brand.

Mål 3.1 Insatsplanering skall genomföras för den äldre bebyggelsen i Söderköpings stad i syfte att minska risken för kvartersbrand.

Ansvarig: Kommunstyrelsen
Utförare: Räddningstjänsten, Samhällsbyggnadskontoret

Uppfyllt senast 2010-07-01

Mål 3.2 Insatsplanering skall genomföras för:

- Rådhuset
- Söderköpings brunn
- Drothems kyrka
- S:t Laurentii kyrka
- Skällviks kyrka
- Braskens hus

Ansvarig: Kommunstyrelsen
Utförare: Räddningstjänsten i samverkan med berörda organisationer

Uppfyllt senast 2009-07-01

Mål 3.3 En översyn av räddningstjänstens behov av utrustning för att begränsa en omfattande brand i den äldre bebyggelsen i Söderköpings stad skall göras.

Ansvarig: Kommunstyrelsen
Utförare: Räddningstjänsten i samverkan med berörda organisationer

Uppfyllt senast 2010-07-01

Mål 4 Antalet trafikolyckor i kommunen samt skadorna till följd av trafikolyckor skall kontinuerligt minska.

Mål 4.1 Samverkansövningar med ambulansverksamheten skall genomföras.

Ansvarig: Kommunstyrelsen
Utförare: Räddningstjänsten

Genomförs årligen

Mål 4.2 Övning/utbildning i "tung räddning" med inriktning mot bussolycka skall genomföras.

Ansvarig: Kommunstyrelsen
Utförare: Räddningstjänsten

2008-12-31

Mål 5 Antalet omkomna och skadade till följd av drunkningsolyckor och drunkningstillbud i kommunen skall bibehållas på en låg nivå.

Mål 5.1 En översyn av materielbehov (inkl. båtar) för ytlivräddning skall göras.

Ansvarig: Kommunstyrelsen
Utförare: Räddningstjänsten

2008-12-31

Mål 6

Den fysiska miljön i kommunen skall utformas så att risken för olyckor minskar.

Mål 6.1

Erfarenheter från olyckor skall återföras till kommunens samhällsbyggnadskontor och andra organisationer som är ansvariga för utformningen av den fysiska miljön.

Ansvarig: Kommunstyrelsen**Utförare:** Räddningstjänsten*Detaljerade riktlinjer för olycksutredningar återfinns i kapitel 5.*Genomförs
kontinuerligt

4 Resurser och organisation

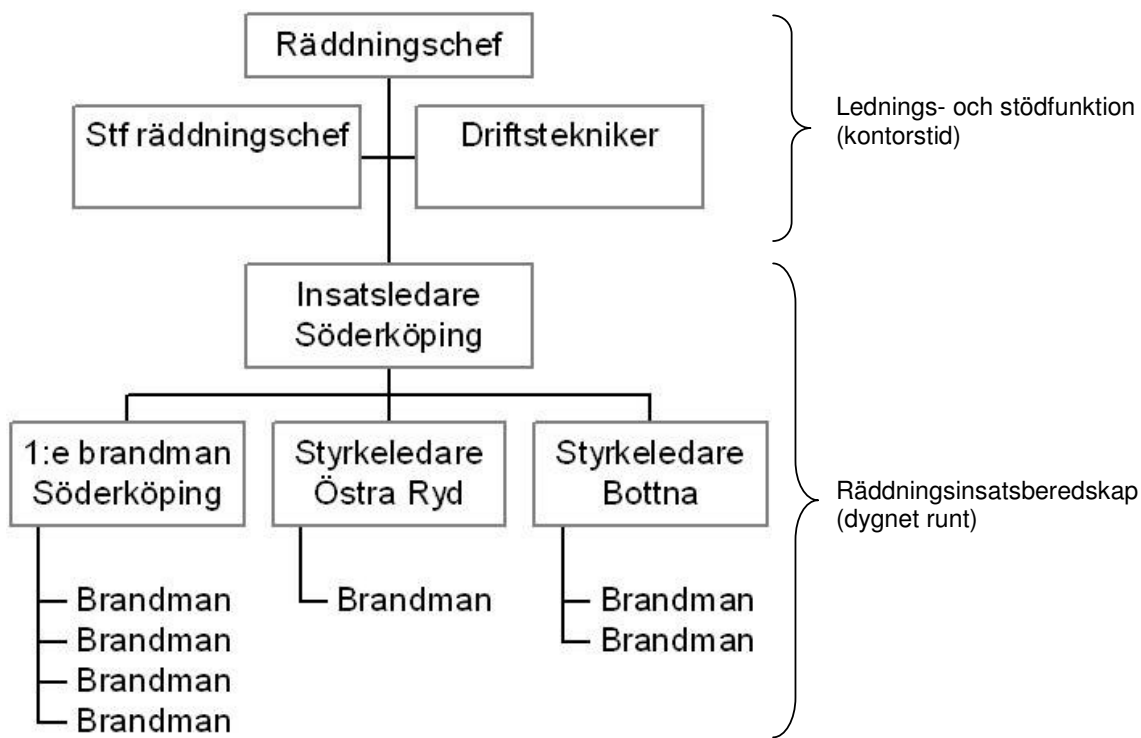
4.1 Räddningstjänstens normala organisation

Söderköpings kommuns räddningstjänst är organiserad vid tre brandstationer: Söderköping (station 350), Östra Ryd (station 360) och Bottna (station 370), se Figur 4-1.

Figur 4-1 Brandstationerna i Söderköpings kommun

Verksamheten leds av en heltidsanställd räddningschef som ansvarar för att räddningstjänsten är ändamålsenligt ordnad. Till sin hjälp har räddningschefen en heltidsanställd stf. räddningschef och en heltidsanställd driftstekniker, se Figur 4-2. Övrig personal inom räddningstjänsten utgörs av räddningspersonal i beredskap (deltidsanställda).

Figur 4-2 Räddningstjänstens organisation

4.1.1 Söderköping, station 350

Bemanning:	1 insatsledare i beredskap 5 brandmän i beredskap
Anspänningstid:	Insatsledare: 90 sekunder (till ledningsfordon 358) Brandmän: 5 minuter
Fordon:	Släck-/räddningsbil 351 Stegbil 353 Tankbil 354 Terräng-/transportbil 355
Kompetens:	Brand ☒ Brandsläckning ☒ Rökdykning ¹ ☒ Livräddning via bärbar stege (min 11 meter stege). ☒ Livräddning via höjdfordon (min 27 meter höjdfordon) ¹ . ☒ Spillbrandsläckning, max 300 m ² spill Trafikolycka ☒ Säkring av olycksplats, enkel losstagning m.m. ☒ Avancerad losstagning med hydraulverktyg Drukning/tillbud ☒ Yt- och islivräddning (strandnära) ☐ Ytlivräddning från båt (inomskärs) Övrigt ☒ Kemdykning (i branddräkt eller branddräkt/splashdräkt) ☒ Oljesanering i vatten ☐ IVPA

¹ Kan ske samtidigt.

Räddningstjänstens ledning och underhållspersonal bestående av en räddningschef, en stf. räddningschef och en driftstekniker är stationerad på brandstationen i Söderköping. I normalfallet upprätthåller ingen av dessa någon beredskap.

4.1.2 Östra Ryd, station 360

Bemanning:	1 styrkeledare i beredskap 1 brandman i beredskap
Anspänningstid:	5 minuter
Fordon:	Släck-/räddningsbil 361
Kompetens:	Brand ☒ Brandsläckning ☐ Rökdykning ☒ Livräddning via bärbar stege (min 11 meter stege) ☐ Livräddning via höjdfordon (min 27 meter höjdfordon) ☐ Spillbrandsläckning, max 300 m ² spill Trafikolycka ☒ Säkring av olycksplats, enkel losstagning m.m. ☐ Avancerad losstagning med hydraulverktyg Drukning/tillbud ☒ Yt- och islivräddning (strandnära) ☐ Ytlivräddning från båt (inomskärs) Övrigt ☐ Kemdykning (i branddräkt eller branddräkt/splashdräkt) ☐ Oljesanering i vatten ☒ IVPA

4.1.3 Bottna, station 370

Bemanning:	1 styrkeledare i beredskap 2 brandmän i beredskap
Anspänningstid:	5 minuter
Fordon:	Släck-/räddningsbil 371 Arbets-/transportbåt 379
Kompetens:	Brand ☒ Brandsläckning ☐ Rökdykning ☒ Livräddning via bärbar stege (min 11 meter stege) ☐ Livräddning via höjdfordon (min 27 meter höjdfordon) ☐ Spillbrandsläckning, max 300 m ² spill Trafikolycka ☒ Säkring av olycksplats, enkel losstagning m.m. ☐ Avancerad losstagning med hydraulverktyg Drukning/tillbud ☒ Yt- och islivräddning (strandnära) ☒ Ytlivräddning från båt (inomskärs) Övrigt ☐ Kemdykning (i branddräkt eller branddräkt/splashdräkt) ☒ Oljesanering i vatten ☒ IVPA

4.2 Räddningstjänstens organisation under höjd beredskap

Planeringsförutsättningarna enligt gällande försvarsbeslut för höjd beredskap har en anpassningstid på 10 år vilket innebär att några åtgärder inte är aktuella under mandatperioden. Kommunen skall dock tillse att, av staten, utlämnat material och utrustning hålls i intakt skick.

4.3 Kompetenskrav

Räddningschef och stf. räddningschef:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Genomgått Kurs C - Räddningsledning (samverkan vid komplexa räddningsinsatser) med lägst betyget Godkänd, eller ▪ avlagt brandmästarexamen heltid samt genomgått Räddningsverkets utbildning i förvaltningskunskap med lägst betyget Godkänd eller motsvarande utbildning enligt äldre utbildningssystem, eller ▪ avlagt brandingenjörsexamen enligt högskoleförordning (1993:100) och genomgått räddningsverkets påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer eller motsvarande utbildning enligt tidigare förordning med lägst betyget Godkänd.
Insatsledare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Genomgått Kurs A – Räddningsledare (grundkurs) med lägst betyget Godkänd, eller ▪ avlagt brandförmansexamen deltid.
Styrkeledare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Genomgått Kurs A – Räddningsledare (grundkurs) med lägst betyget Godkänd, eller ▪ avlagt brandförmansexamen deltid.
Brandman	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Genomgått utbildning i Räddningsinsats, eller ▪ genomgått utbildning för deltidsanställd brandman.

4.4 Avtal med andra organisationer

För att kunna hantera större olyckor och för att den enskilde skall få hjälp så snabbt som möjligt krävs samverkan med andra organisationer. Söderköpings kommun har avtal med:

Organisation	Avtal om
Räddsam E ¹	Förstärkningsresurser samt stab- och ledningsstöd inom Östergötlands län.
Norrköpings brandförsvaret	Gränslös räddningstjänst inom Luddingsboområdet (Söderköpings kommun) och Tåbyområdet (Norrköpings kommun).
Räddningstjänsten Åtvidaberg – Valdemarsvik	Gränslös räddningstjänst inom Södra Finnö (Söderköpings kommun) och norra Valdemarsviks kommun.
Landstinget Östergötland	Utföra IVPA-uppdrag inom Östra Ryds och Bottnas stationsområden.
Hemvärnet	Hemvärnet tillhandahåller förare av bandfordon.
Skanska	Hjälp vid insatser inom byggbranschen s.k. BRB (Byggnads- och reparationsberedskapen). Avtalet gäller såväl i fredstid som under höjd beredskap.
SOS-alarm	Avtal om att larma ut räddningstjänstens styrkor.

¹ Räddsam E är en samarbetsorganisation mellan räddningstjänsterna inom Östergötlands län.

5 Larmning av räddningstjänsten

Räddningstjänsten i Söderköping har avtal med SOS-alarm AB som tar emot 112-samtal och larmar ut räddningstjänstens enheter. Utöver telefonnumret 112 kan larmning av räddningstjänsten även ske på följande sätt:

- 1) Brandstationen i Söderköping är försedd med en alarmtelefon som är kopplad till SOS-alarm i Norrköping via larmbasnätet.
- 2) Brandstationerna i Östra Ryd och Bottna är försedda med larmknappar (bibrandskåp). Då larmknappen trycks in larmas den aktuella styrkan samt insatsledare via räddningstjänstens radionät. Styrkan är på plats på stationen inom 5 minuter och kan då ta emot larmet och ev. vidareförmedla det till SOS-alarm via radio.

5.1 Åtgärder vid teleavbrott

Vid teleavbrott som påverkar allmänhetens möjligheter att larma räddningstjänsten via telefonnumret 112 skall Räddningstjänsten vidta åtgärder beroende på avbrottets omfattning och utbredning, se Tabell 5-1.

		Mobiltelefonnätet		
		Fungerar	Avbrott, enstaka operatör	Avbrott, samtliga operatörer
Fasta telefonnätet	Fungerar	<i>Normalläge</i>	<i>Ingen åtgärd</i>	<i>Ingen åtgärd</i>
	Avbrott, ej strömavbrott	<i>Ingen åtgärd</i>	<i>Ingen åtgärd</i>	<i>Enligt särskild plan</i>
	Avbrott + strömavbrott	<i>Förbered för totalt teleavbrott</i>	<i>Förebered för totalt teleavbrott</i>	

Tabell 5-1 Åtgärder vid teleavbrott

Den särskilda planen för åtgärder vid teleavbrott skall ta hänsyn till:

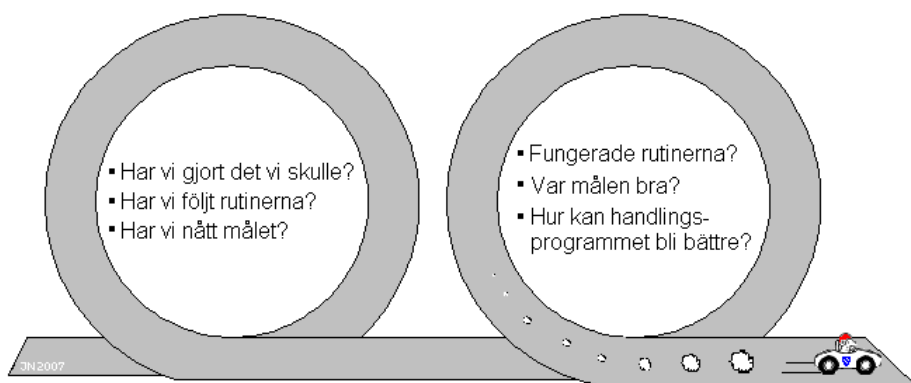
- Avbrottets omfattning (antal drabbade abonnenter och avbrottets tidsomfattning).
- Typ av bebyggelse

6 Uppföljning och utvärdering

En systematisk uppföljning och utvärdering av säkerhetsarbetet är en förutsättning för att uppnå en hög effektivitet.

6.1 Olycksutredningar

Olycksutredningar utgör en naturlig del av den utvärdering av kommunens säkerhetsarbete som skall ske. Kommunens räddningstjänst ansvarar för att olyckor som föranlett en räddningsinsats utreds i enlighet med bestämmelserna i LSO 3:10. Vid utredningen skall orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts undersökas. Utredningarna bör präglas av ett s.k. dubbelloopslärande (se Figur 6-1).

Figur 6-1 Vid dubbelloopslärande utvärderas inte bara måluppfyllelsen utan även de egna rutinerna, målen och handlingsprogrammet.

6.1.1 Omfattning

Olycksutredningar görs i tre olika omfattningar:

Omfattning	Typ av olycka	Utförs av
Mindre omfattning	Olycka med uppenbar olycksorsak och okomplicerat olycksförlopp där räddningsinsatsen var okomplicerad.	Räddningsledaren för olyckan
Större omfattning	Olycka med oklar olycksorsak, komplicerat olycksförlopp eller där räddningsinsatsen var komplicerad.	Räddningschef/stf. räddningschef i samarbete med räddningsledaren för olyckan.
Omfattande utredning	Som olycksutredning med större omfattning där: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Andra myndigheter än kommunen har ansvar för att förebygga olyckan. ▪ Andra myndigheter än kommunen (och polisen) har ansvar för att utreda olyckan. ▪ Räddningsinsatsen var i stor omfattning beroende av samverkan mellan flera olika organisationer. 	Som olycksutredning med större omfattning i samverkan med övriga berörda organisationer.

Vid olyckor där det finns misstanke om att allvarliga skador kunnat undvikas om räddningsinsatsen utförts på ett effektivare sätt skall olyckan utöver ovanstående även utredas av en oberoende utredare.

6.1.2 Utredningarnas slutsats

I utredningarnas slutsats skall, om möjligt, tas upp åtgärder för att:

- 1 Förhindra att en liknande olycka inträffar,
- 2 begränsa skadorna om en liknande olycka inträffar,
- 3 göra räddningsinsatsen effektivare genom en förbättrad organisation och förbättrade rutiner hos räddningstjänsten,
- 4 öka kompetensen hos räddningspersonalen genom förbättringar i övningsverksamheten,
- 5 förbättra samverkan mellan Räddningstjänsten och andra organisationer,
- 6 förbättra utbildningen av enskilda,
- 7 informera enskilda om riskerna och hur riskerna kan minskas.
- 8 eventuellt förändra kommunens mål för säkerhetsarbetet (i såväl handlingsprogrammet för olycksförebyggande arbete som handlingsprogrammet för räddningsinsats).

Om det vid någon slutsats framkommer att det är mänskligt felhandlande som ligger bakom resultatet bör följande frågor ställas:

- Skulle en annan person kunnat göra samma fel i samma situation?
- Skulle samma person kunnat göra samma fel i en liknande situation?
- Är personen som gjorde fel ovanligt slarvig?

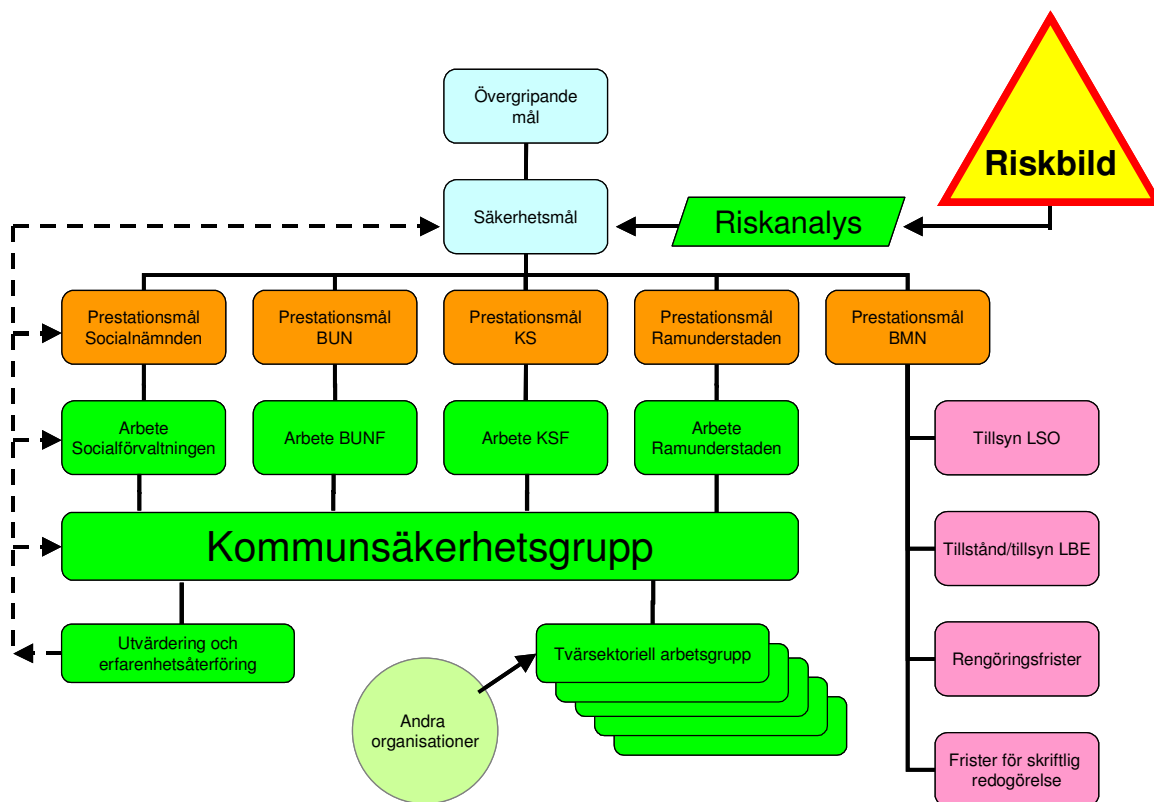
Om svaren på dessa frågor är ja – ja – nej finns det troligen andra bakomliggande orsaker till felhandlandet (t.ex. interaktionen människa – maskin – organisation) och utredningen bör visa på dessa .

Utöver ovanstående åtgärder bör det följas upp huruvida säkerhetsmål 0 med tillhörande prestationsmål har uppfyllts.

I samband med olycksutredningar bör det vidare utvärderas om något av kommunens säkerhets- eller prestationsmål (i såväl handlingsprogrammet för förebyggande åtgärder och programmet för räddningstjänst) och det säkerhetsarbete kommunen bedrivit har haft någon påverkan på olyckans utgång.

6.1.3 Organisation

Slutsatserna från olycksutredningarna återförs det olycksförebyggande arbetet genom att representanter för räddningstjänsten sitter med i en förvaltningsövergripande kommunsäkerhetsgrupp, se Figur 6-2.

Figur 6-2 Kommunens organisation för olycksförebyggande arbete. Olycksutredningar återfinns längst ned till vänster i organisationsschemat under rubriken "Utvärdering och erfarenhetsåterföring".

6.2 Uppföljning

Syftet med uppföljning är att under pågående arbete studera vad som händer i syfte att göra eventuella korrigeringar i arbetet.

Säkerhetsmålen skall, genom räddningstjänstens försorg, följas upp årligen. Uppföljning av arbetet med att nå prestationsmålen skall göras tertialvis i samband med kommunens ekonomiska uppföljning. Prestationsmål som skall vara uppfyllda till ett visst datum skall utöver tertialuppföljningen även följas upp vid den tidpunkt då målet skall vara uppfyllt. Den som är ansvarig för ett prestationsmål enligt kapitel 3.2 i detta handlingsprogram ansvarar för att en uppföljning sker. I Bilaga C finns en mer utförlig beskrivning av vad som bör följas upp.

6.3 Utvärdering

Syftet med utvärderingen är att bedöma det arbete till skydd mot olyckor som gjorts och ge
 Syftet med utvärderingen är att bedöma det arbete till skydd mot olyckor som gjorts och ge
 möjlighet till lärande från det arbete som utförts för att på så sätt ständigt förbättra
 kommunens arbete till skydd mot olyckor och därmed ytterligare minska skadorna i
 kommunen.

En mindre utvärdering av målen i handlingsprogrammet skall ske årligen i samband med årsredovisning/uppföljning. En mer omfattande utvärdering av handlingsprogrammet skall

göras inför nästa mandatperiod (2010-2014). Denna utvärdering utgör en viktig kunskapskälla för nästa handlingsprogram.

Vid utvärdering bör ett dubbelloopslärande användas (se Figur 6-1, sida 17) vilket innebär att utvärderingen inte enbart omfattar vad som har gjorts, om rutiner följts, om målen uppnåtts o.s.v. utan även huruvida rutinerna fungerade, om målen var bra, hur handlingsprogrammet bör förbättras o.s.v. Utvärdering innebär därmed att den som gör utvärderingen kritiskt skall ifrågasätta även sådana saker som tas för givna.

Utvärdering av det arbete som bedrivits utifrån målen i detta handlingsprogram görs av räddningstjänsten i samverkan med kommunsäkerhetsgruppen. Räddningschefen ansvarar för att utvärderingarna sammanställs och redovisas för kommunstyrelsen.

Utvärdering av mål som rör arbete som bedrivs kontinuerligt skall utföras årligen och vara klart senast i samband med bokslut. Utvärdering av mål som skall vara uppfyllda till ett visst datum skall ske efter att målet är uppfyllt. Mål som rör utförandet av räddningsinsatser utvärderas i samband med olycksutredning (se kapitel 6.1).

Någon beskrivning för vad som skall utvärderas liknande den som finns för uppföljning i bilaga C har ej upprättats då detta kan motverka dubbelloopslärande. Utvärderingarna bör dock ge svar på följande frågor:

LOOP 1

- 1) Har kommunen uppnått de uppsatta säkerhetsmålen?
- 2) Har det arbete kommunen bedrivit bidragit till att nå säkerhetsmålen, kommunens övergripande mål och de nationella målen?
- 3) Har arbetet med målen i handlingsprogrammet fått avsedd effekt?

LOOP 2

- 4) Har det arbetssätt och de rutiner som finns i handlingsprogrammet fungerat?
- 5) Vad är bra i handlingsprogrammet?
- 6) Vad är dåligt i handlingsprogrammet?
- 7) Vad kan förbättras i handlingsprogrammet?
- 8) Behövs det göras ytterligare fördjupade utvärderingar?

Referenser

- [I] Statens räddningsverk, Nationellt centrum för erfarenhetsåterföring från olyckor:
Olyckor i siffror – En rapport om olycksutvecklingen i Sverige – 2004 års utgåva,
Statens räddningsverk, Karlstad 2004, 71 s.

Läs mer

Regeringen: Regeringens proposition 2002/03:119 – Reformerad räddningstjänstlagstiftning,
Riksdagens tryckeriexpedition, Stockholm 2003, 197 s.